

Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun

Van **NU** naar **LATER**

NR. 16 juni 2016

Doe mee aan het deelnemersonderzoek, maak kans op een iPad

Zijn onze service, kwaliteit en zelfstandigheid de hogere kosten waard?

2015: intensief en financieel moeilijk jaar

Laat je stem horen

Als je tegenwoordig iets via het internet bestelt of naar de garage bent geweest, krijg je vaak een verzoek om online vragen te beantwoorden over de serviceverlening. Ik doe er lang niet altijd aan mee en jullie vast ook niet.

Maar nu komt jullie pensioenfonds zelf met zo'n onderzoek met bovendien best een behoorlijke vragenlijst. Voordat je denkt 'weg ermee', wil ik je toch op het hart drukken dat dit een onderzoek van een heel andere orde is.

Het bestuur denkt na over de toekomst van onze pensioenregeling en hoe we die gaan uitvoeren. Het pensioenfonds heeft in de afgelopen tijd zijn waarde bewezen. Maar de druk op kleinere pensioenfondsen – en ja, wij zijn met een vermogen van circa 900 miljoen euro ook nog een klein fonds – neemt toe. Zijn de kosten nog verantwoord, kunnen we nog de juiste mensen vinden? Moeten we zoeken naar alternatieven?

Heel belangrijk voor het bestuur is: wat vinden jullie? Doe daarom mee met het onderzoek. We hebben niet alleen vragen over de toekomst van het fonds. We willen ook weten wat jullie vinden van onze communicatie en van de service van ons pensioenbureau. Een ander punt is: moeten we zo veilig mogelijk beleggen of mogen we wat meer risico nemen?

Bij dit bulletin vind je de vragenlijst op papier. Dat doen we omdat niet iedereen internet heeft. Heb je wel internet, dan help je ons enorm door de vragenlijst in te vullen via onze website www.pensioenfondscosun.nl. We kunnen dan de resultaten makkelijker verwerken.

Doe in ieder geval mee, dan maak je ook nog eens kans op een iPad!

Cor Veraart
Manager
Pensioenbureau

In dit nummer

- P2** Laat je stem horen
- P3** Doe mee met het deelnemers onderzoek
- P4** Zijn onze service, kwaliteit en zelfstandigheid de hogere kosten waard?
- P7** 2015: intensief en financieel moeilijk jaar
- P10** Geen speciale maatregelen in herstelplan
- P11** Wisselingen in bestuur
- P12** Verkiezing verantwoordingsorgaan

Colofon

Van NU naar LATER is een uitgave van Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun. Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor de uitgave van het bulletin, maar draagt geen verantwoordelijkheid voor de in het bulletin gedane uitspraken van geïnterviewde personen van andere organisaties. Het bulletin wordt verspreid onder actieve deelnemers en gepensioneerden van het Pensioenfonds in een oplage van ca. 2700 exemplaren.

Redactie: Communicatie Montae, Rijswijk
Coverfoto: Joyce de Vries
Vormgeving: Reproscan
Druk: SMG Groep

U kunt reacties sturen naar:
Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun
Postbus 3411
4800 MG Breda
T: 076 530 34 10
E: Pensioenbureau@cosun.com

Denk mee over het Pensioenfonds: Doe mee aan het deelnemersonderzoek

- Jouw mening doet ertoe
- Hoe zie je de toekomst van het pensioenfonds, wat vind je van onze service en communicatie, hoeveel risico wil je wel of niet nemen?
- De vragenlijst is makkelijk in te vullen via www.pensioenfondscosun.nl

Waarom een deelnemersonderzoek?

Het bestuur van Pensioenfonds Cosun denkt na over de toekomst van ons fonds. Het bestuur gaat daarover in gesprek met het verantwoordingsorgaan, de werkgever en de vakbonden. Maar het bestuur wil ook graag jouw mening weten. Daarom hebben we een deelnemersonderzoek opgezet waarin we je een aantal concrete vragen stellen. We hebben een paar vragen over de toekomst van het pensioenfonds. Verder willen we graag weten wat je vindt van onze communicatie en van de service van ons Pensioenbureau en hoeveel risico we volgens jou mogen nemen als we beleggen voor je pensioen. Het onderzoek bestaat uit meerkeuzevragen die makkelijk en snel in te vullen zijn. Jouw mening is welkom!

Hoe kun je meedoen?

Het is heel eenvoudig. Ga naar www.pensioenfondscosun.nl en klik op de knop 'Deelnemersonderzoek'. Je komt dan meteen in het vragenformulier. Vul je gegevens in zodat je ook meedingt naar de iPad die we verloten en beantwoord de vragen. Druk na de laatste vraag op verzenden en jouw reactie is bij ons binnen. Je helpt ons enorm door het onderzoek via internet in te vullen. We kunnen dan namelijk de resultaten makkelijker verwerken.

- Reacties graag vóór 24 juni a.s.
- Door mee te doen aan het onderzoek maak je kans op een iPad

Formulier op papier invullen als je geen internet hebt

Niet iedereen zal internet hebben. Mocht dat voor jou gelden, dan willen we toch graag je mening weten. Daarom is het vragenformulier op papier bijgevoegd bij dit Pensioenbulletin. Als je geen internet hebt, dan kun je het formulier op papier invullen en opsturen naar:

Royal Cosun,
t.a.v. het Pensioenbureau
Antwoordnummer 275, 4800 VB BREDA.
Je hoeft geen postzegel op de envelop te plakken.

Reacties graag vóór 24 juni

We vragen je om mee te doen aan het onderzoek vóór 24 juni zodat we tijdig de resultaten kunnen verzamelen en analyseren.

Wat hoor je er verder over?

De resultaten worden besproken door het bestuur en gedeeld met het verantwoordingsorgaan, de werkgevers en de vakbonden. In het volgende pensioenbulletin, dat na de zomervakanties verschijnt, zullen we de resultaten bekendmaken en ook aangeven wat het bestuur met die resultaten gaat doen. In dat bulletin maken we ook de winnaar van de iPad bekend.

MAAK KANS OP EEN IPAD

Als je meedoet aan het onderzoek maak je kans op een mooie prijs: een iPad Air 2 geschikt voor Wifi. Voor de kenners zal het apparaat ongetwijfeld bekend zijn. Wie er nog niet mee werkt: het is een superdunne en lichte tablet computer waarmee je kunt internetten, e-mail ontvangen en versturen, muziek luisteren, films kijken, spellen mee spelen, boeken mee lezen en nog veel meer. Via apps (afgeleid van applications = toepassingen) die je kunt downloaden, kun je allerlei functies toevoegen.

Uit alle deelnemers en pensioengerechtigden die het deelnemersonderzoek invullen, kiezen we er door loting één die de gelukkige winnaar wordt van deze I-pad. De winnaar krijgt persoonlijk bericht en wordt tevens bekendgemaakt in de volgende editie van het Pensioenbulletin. Dus doe mee aan het onderzoek en maak kans op deze mooie prijs.

1. Ga naar WWW.PENSIOENFONDSCOSUN.NL
2. Klik op de knop **DEELNEMERSONDERZOEK** op de homepage
3. Je kunt meteen de antwoorden op de vragen invullen

Kernvraag bij verkenning toekomst pensioenfonds: "Zijn onze service, kwaliteit en zelfstandigheid de hogere kosten waard?"

"Onze opdracht is de pensioenregeling van Cosun zo goed mogelijk uit te voeren voor onze deelnemers, onze pensioengerechtigden en de aangesloten ondernemingen. Zelf hebben we als fonds geen belang. Onze taak is puur onze belanghebbenden zo goed mogelijk van dienst te zijn. Het is nuttig om van tijd tot tijd te kijken of we die taak nog steeds zo optimaal mogelijk uitvoeren."

In het vorige Pensioenbulletin vertelde bestuursvoorzitter Willem van den Nieuwenhof dat het bestuur van pensioenfonds Cosun in 2016 een onderzoek ging doen over de toekomst van het fonds. De eerste fase van dit onderzoek is net afgerond en we vroegen Willem wat dit heeft opgeleverd. Hij benadrukt allereerst dat hij wil voorkomen dat er door het onderzoek onrust ontstaat. "Mensen moeten niet denken dat we volgend jaar ons pensioenfonds gaan opheffen, want dat is niet zo. Pensioen gaat over een lange termijn en daarom kijkt het bestuur proactief vooruit. De visitatiecommissie, die bij ons het interne toezicht verzorgt, heeft ons ook aangeraden een toekomstverkenning te doen en De Nederlandsche Bank beveelt alle fondsen aan dit doen."

Bestaansrecht

Volgens Willem is het bestaansrecht van het eigen fonds dat het de pensioenregeling van Cosun op de beste manier kan uitvoeren. "We moeten ons de vraag stellen: zijn we inderdaad de beste? En ook: kunnen we ons nog verbeteren? Het zou kunnen dat je op een gegeven moment tot de conclusie komt dat je jezelf niet echt meer kunt verbeteren en dan moet je kijken of een andere uitvoering van de pensioenregeling beter zou kunnen zijn."

In de eerste fase van het onderzoek heeft het bestuur met hulp van adviesbureau Montae gekeken naar wat volgens het bestuur de sterke en zwakke punten van het fonds zijn. Ook is gekeken naar de kansen en bedreigingen voor het fonds en mogelijke alternatieve uitvoeringsvormen.

Willem van den Nieuwenhof: "De vijver waarin we vissen wordt niet groter. Kunnen we in de toekomst nog voldoende geschikte mensen vinden?"

Onderscheiden door kwaliteit

“De conclusie van die eerste fase is dat we als fonds op veel vlakken de beste oplossing bieden. Ik denk dat we mogen stellen dat we onze zaken goed voor elkaar hebben en dat we als bestuur echt ‘in control’ zijn. We onderscheiden ons door de kwaliteit van de service van ons eigen Pensioenbureau. Ook als je kijkt naar het pensioenresultaat en de indexatie die wij onze deelnemers in de achterliggende jaren hebben kunnen bieden, dan hebben wij het goed gedaan in vergelijking met anderen. We hebben korte lijnen met de fondsorganen, de werkgevers en de deelnemers. Een respons van bijna 1.000 op 1.600 pensioengerechtigden bij verkiezingen voor bestuurskandidaten geeft echt blijk van een grote betrokkenheid. Die zien we ook bij ons verantwoordingsorgaan. Onlangs was ik op een bijeenkomst ter gelegenheid van 25 jaar Sensus en dan hoor ik van verschillende gepensioneerden spontaan dat ze blij zijn met het pensioenfonds.”

Hogere uitvoeringskosten

Over het algemeen scoort het eigen pensioenfonds dus goed. “Maar”, zegt Willem, “er is één punt waarop we het minder goed doen en dat zijn de uitvoeringskosten. Daar kunnen we overigens zelf niet zo veel aan doen. Ik denk dat we best al efficiënt werken, maar vanuit de wetgeving en het externe toezicht worden er steeds strengere eisen gesteld die de kosten opdrijven. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen grote en kleine pensioenfonds. Alleen kunnen die grote fondsen die kosten wel uitsmeren over een veel groter aantal deelnemers. Wij zijn binnen de Nederlandse pensioenmarkt een klein fonds. Bij ons groeit het aantal deelnemers niet. Dat betekent dat de kosten per deelnemer hoger worden. Een kernvraag is dus of de extra service en het zelfstandig kunnen besturen van het fonds die hogere kosten waard zijn. Daarom is het deelnemersonderzoek dat we nu gaan houden zo belangrijk. We willen graag weten hoe onze deelnemers erover denken.”

Bestuurlijke continuïteit is uitdaging

Naast het punt van de uitvoeringskosten ziet het bestuur nog een risico voor de toekomst en dat is de continuïteit van het bestuur en het Pensioenbureau. “Op dit moment hebben we de zaken bestuurlijk goed voor elkaar. Maar de deskundigheidseisen, de verantwoordelijkheden en de tijdsdruk voor onze bestuurders nemen toe. Ik zei al dat ons deelnemersbestand niet groeit. De vijver waarin we moeten vissen wordt dus niet groter. Kunnen we in de toekomst nog voldoende geschikte mensen vinden? Dat geldt ook voor ons Pensioenbureau. Het is klein en er zitten kundige mensen. Maar je moet er niet aan denken dat daarvan plotseling iemand wegvalt. We moeten dus

zorgen dat de continuïteit en kwaliteit van ons bestuur en ons Pensioenbureau gewaarborgd blijven.”

Alternatieven onderzocht

In de eerste fase van het toekomstonderzoek is ook gekeken naar mogelijke alternatieven voor het eigen pensioenfonds. Volgens Willem vielen enkele van die alternatieven al heel snel af. “We zouden onze regeling bij een verzekeraar kunnen onderbrengen, maar die zijn winst gedreven en je hebt dan zelf geen enkele invloed meer. Ook is de transparantie niet altijd even groot. Je hoort tegenwoordig ook dat bedrijven overwegen hun pensioenregeling onder te brengen in België waar je met wat lagere buffers kunt volstaan, maar dat leek ons geen logische keuze. Een Premie Pensioeninstelling is een uitvoeringsvorm met een aantrekkelijk kostenniveau, maar die is vooral bedoeld voor beschikbare premiereleringen. Een nieuwe uitvoeringsvorm die in de toekomst interessant kan worden, is het Algemeen Pensioenfonds. Daarin kunnen meerdere kleine fondsen samengaan met behoud van hun eigen identiteit en samen profiteren van kostenvoordelen. Het punt is wel dat dit initiatief nog helemaal in de kinderschoenen staat. Voor ons zou het niet verantwoord zijn nu in zo’n avontuur te stappen. We blijven die ontwikkeling wel met interesse volgen.”

Willem vertelt dat er naast het eigen pensioenfonds op dit moment maar één serieus alternatief is en dat is aansluiting bij een bedrijfstakpensioenfonds (bpf). “Daar zijn er vele van en ook hele grote. De uitvoeringskosten per deelnemer kunnen bij zo’n heel groot fonds wel een paar honderd euro per jaar lager zijn dan bij ons. In de loop der jaren is onze pensioenregeling toegegroeid naar andere regelingen die in de markt veel voorkomen. Een bpf zou dus onze regeling goed kunnen uitvoeren. Binnen een bpf raak je wel veel van je eigenheid kwijt, hoewel er bpf-en zijn met regionale vertegenwoordigers die het contact met deelnemers en pensioengerechtigden onderhouden.”

Nader onderzoek in tweede fase

In de tweede fase van het onderzoek, die de rest van het jaar in beslag zal nemen, wil het bestuur nog eens wat nader kijken naar de twee belangrijkste alternatieven voor de toekomst: optimaliseren van het eigen pensioenfonds of aansluiting bij een bpf.

“Voor ons eigen fonds kunnen we kijken hoe we bepaalde zaken nog beter kunnen aanpakken of nog efficiënter kunnen werken. Zoals ik al zei, zijn de stijgende kosten vooral gedreven door externe factoren. Onze invloed daarop is beperkt. We kunnen wel kijken naar alternatieve oplossingen voor het aanpakken van het risico van de bestuurlijke continuïteit. We zouden bijvoorbeeld kunnen kijken of we enkele externe deskundigen kunnen opnemen in het

bestuur. Dan bewaren we de eigenheid van het fonds en zorgen we voor bestuurlijke continuïteit. Wat de bpf-en betreft, willen we gaan kijken welke bpf-en eventueel bij ons zouden passen en wat het zou betekenen als we daarbij aansluiten. We gaan nu niet met bpf-en praten, maar gezien de hogere kosten moeten we de keuze voor het eigen pensioenfonds wel goed kunnen verantwoorden. Daarnaast bevordert een goede analyse nu de kwaliteit van de besluitvorming in de toekomst indien de omstandigheden zich mochten wijzigen.”

Resultaten deelnemersonderzoek in volgende Pensioenbulletin

Uiteindelijk bepalen de sociale partners (werkgevers en vakbonden) hoe de pensioenregeling eruit ziet en wie die uitvoert. Die sociale partners zullen net als het bestuur van het fonds graag willen weten wat de deelnemers ervan vinden. Vandaar dat nu in juni het deelnemersonderzoek wordt gehouden. Half juli zullen de resultaten worden verzameld en gedeeld met het bestuur en de sociale partners. Na de zomer zullen we de resultaten van het onderzoek publiceren in het volgende pensioenbulletin.

Doe allemaal mee met het deelnemersonderzoek: “Meten is weten”

“Al onze deelnemers en pensioengerechtigden wil ik van harte aanbevelen om het onderzoek in te vullen. Wij zitten er voor jullie en om jullie zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn is het nodig dat we weten wat jullie belangrijk vinden.”

Bestuursvoorzitter Willem van den Nieuwenhof doet luid en duidelijk een oproep om toch vooral mee te doen aan het deelnemersonderzoek.

“Je pensioen is je inkomen voor de toekomst en het is dus in jouw belang dat dit goed geregeld wordt.”

Willem denkt dat het bestuur door de korte lijnen binnen het bedrijf en directe communicatie met de actieve deelnemers en gepensioneerden een redelijk goed beeld heeft van wat er leeft. “Maar”, zo zegt hij, “we willen het

wel graag zeker weten. Meten is weten. Daarom hoop ik echt dat iedereen meedoet aan het onderzoek. We denken dat we een goede service bieden. Ervaren de deelnemers dat ook zo? Wat vinden ze van onze communicatie en van ons beleid? We zijn duurder dan sommige anderen. Zijn we dat waard?

De mening van de deelnemers en pensioengerechtigden zal zwaar meetellen in het vervolg van het onderzoek over de toekomst. Na de zomer komen we in het Pensioenbulletin terug op de resultaten en ook wat we ermee gaan doen. Vul dus het onderzoek in. Liefst via onze website www.pensioenfondscosun.nl en doe het vóór 24 juni. Alvast bedankt voor je medewerking.”

2015: intensief en financieel moeilijk jaar

Na de invoering van een nieuwe pensioenregeling in 2014, was 2015 opnieuw een heel intensief jaar voor Pensioenfonds Cosun. Een nieuw financieel beleidskader en veranderingen als gevolg van wetwijzigingen vroegen veel aandacht van het bestuur. Wat de beleggingen betreft was 2015 een teleurstellend jaar met een klein negatief rendement. In dit artikel vind je de hoofdzaken uit het jaarverslag dat tijdens de bestuursvergadering van 16 juni 2016 formeel zal worden vastgesteld. De cijfers en informatie in dit artikel zijn tot dat moment dus nog voorlopig. Het volledige jaarverslag kun je vanaf eind juni downloaden op onze website www.pensioenfondscosun.nl

Voorlopige kerncijfers	2015	2014	2013	2012	2011
Aantallen verzekerden					
Actieve deelnemers	942	973	1.039	1.086	1.140
Premievrije deelnemers	563	568	579	585	577
Pensioengerechtigden	1.680	1.674	1.620	1.560	1.513
Totaal	3.185	3.215	3.238	3.231	3.230
Reglementsvariabelen					
Toeslagen niet-actieven	0,16%	0,42%	0,94%	2,65%	1,59%
Toeslagen actieven	2,20%	2,31%	3,41%	0,00%	0,75%
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie	19.766	17.999	15.442	16.838	11.991
Kostendeckende premie	18.210	17.085	15.442	16.838	16.588
Pensioenuitvoeringskosten	924	865	745	584	464
Uitkeringen	25.416	24.722	23.167	20.889	19.668
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	841.119	845.695	717.356	729.384	645.027
Pensioenverplichtingen	759.894	715.125	598.528	609.231	555.366
Dekkingsgraad	110,70%	118,30%	119,90%	119,70%	116,10%
Vereiste dekkingsgraad	115,00%	108,50%	109,40%	109,80%	111,40%
Beleidsdekkingsgraad	112,90%	-	-	-	-
Beleggingsportefeuille					
Return portefeuille	62,70%	69,80%	77,30%	73,10%	73,20%
Liability matching portefeuille	37,30%	30,20%	22,70%	26,90%	26,80%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Beleggingsresultaat					
Return portefeuille	-0,70%	3,90%	4,70%	7,60%	-4,10%
Liability matching portefeuille	-3,20%	76,50%	-15,00%	29,60%	44,30%
Totaal	-1,70%	18,40%	-0,50%	12,90%	7,00%

Nieuw financieel beleidskader

Een van de belangrijkste ontwikkelingen in 2015 was de totstandkoming van een nieuw financieel beleidskader voor het fonds. Dit is ingegeven door de invoering van het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK), de nieuwe

financiële spelregels voor pensioenfondsen die in 2015 van kracht werden. De uitkomsten van een zogenoemde asset & liability management studie waren de basis voor het nieuwe beleidskader. Dit is een studie waarbij op basis van allerlei scenario's wordt uitgerekend welk beleid er ge-

voerd moet worden om de beleggingen zo goed mogelijk af te stemmen op de pensioenverplichtingen die het fonds nu en in de toekomst heeft. Het kunnen aanpassen van de pensioenen aan ontwikkeling van de lonen en de prijzen is een belangrijke doelstelling voor het fonds. De ambitie voor de toeslagverlening (indexatie) in het nieuwe beleidskader is dat het fonds 100% van de loonstijging wil compenseren voor de actieve deelnemers. Voor de inactieve deelnemers wil het fonds 75% van de prijsstijging kunnen vergoeden. Om deze ambitie zo veel mogelijk waar te kunnen maken gaat het bestuur in het beleggingsbeleid iets meer risico nemen. Daardoor kunnen we tegen een acceptabel risico meer kans maken op een hoger rendement waaruit we de toeslagverlening kunnen financieren.

Haalbaarheidstoets kijkt naar resultaat over 60 jaar

In verband met de nieuwe spelregels voor pensioenfondsen heeft het bestuur in 2015 voor het eerst de jaarlijkse haalbaarheidstoets moeten doen. Daarbij wordt gekeken of de ambities van het fonds ook op lange termijn haalbaar zijn. Op basis van allerlei denkbare scenario's wordt er gekeken naar het verwachte pensioenresultaat over een periode van 60 jaar. In het Pensioenbulletin nummer 14 van november 2015 staat een artikel waarin de haalbaarheidstoets wordt uitgelegd. Uit de toets is gebleken dat het verwachte pensioenresultaat binnen de normen blijft die destijds zijn vastgesteld.

Veranderingen in pensioenregeling

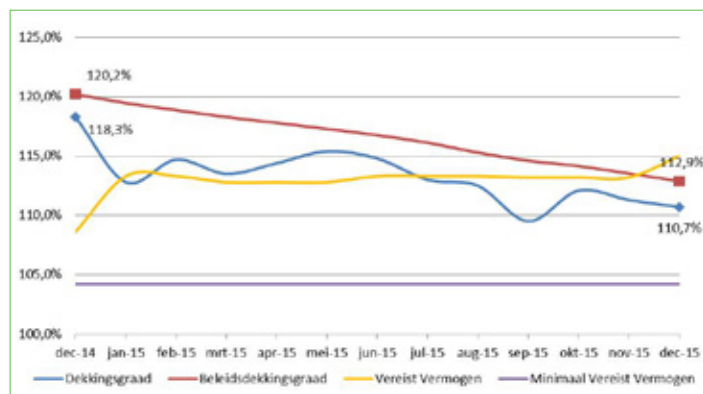
Mede door veranderingen in de fiscale wetgeving waren er in 2015 opnieuw wijzigingen in de inhoud van de pensioenregeling. De jaarlijkse pensioenopbouw ging van 2,15% naar 1,875% van de pensioengrondslag. Dit is het maximaal toegestane percentage. Tevens kan door de fiscale wijzigingen boven een jaarsalaris van € 100.000 geen pensioen meer worden opgebouwd. De opbouw van het partnerpensioen ging van 70% naar 50% van het ouderdompensioen. De overige 20% wordt voortaan afgedekt met een risicoverzekering.

Negatief beleggingsrendement

Op beleggingsgebied was 2015 een slecht jaar. De renteniveaus bleven laag. Bovendien was sprake van een dramatische daling van prijzen van grondstoffen en olie die hun negatieve weerslag hadden op beleggingen in specifieke sectoren.

In deze beleggingsomgeving is het totale beleggingsrendement over 2015 uitgekomen op 1,7% negatief. Dit is het gewogen gemiddelde van een negatief resultaat van 0,7% op de rendementsportefeuille en een negatief resultaat van 3,2% op de matchingportefeuille die we aanhouden voor het afdekken van de financiële gevolgen van een ver-

dere rentedaling. Het negatieve rendement in de rendementsportefeuille is sterk beïnvloed door de keuze van het fonds om het valutarisico af te dekken.

Daling in dekkingsgraad

De dekkingsgraad daalde van 118,3% eind 2014 tot 110,7% eind 2015. Deze daling is wel voor een groot deel veroorzaakt door een wijziging van de grondslagen waarmee wij onze verplichtingen dienen te berekenen. De genoemde percentages betreffen de actuele dekkingsgraad. Sinds 2015 dienen alle pensioenfondsen hun beleidsbeslissingen te nemen op basis van de beleidsdekkingsgraad. Dit is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. Omdat die beleidsdekkingsgraad met een niveau van 112,9% per eind december 2015 was gedaald tot onder het voor ons vereiste niveau van 115% ontstond er een reservetekort. Dit vereiste niveau is gestegen omdat het fonds vanwege de eerder genoemde aanpassing van het risicoprofiel hogere buffers moet aanhouden. Het bestuur heeft het reservetekort gemeld aan De Nederlandsche Bank. Omdat er drie maanden later nog steeds een reservetekort was, heeft het fonds voor 1 april 2016 een herstelplan ingediend (zie elders in dit bulletin).

Toeslagverlening

Het bestuur heeft een beleidskader voor toeslagverlening vastgesteld dat past binnen de normen van het nFTK. Op basis hiervan is de toeslagverlening per 1 januari 2016 vastgesteld. Daarbij zijn de pensioenaanspraken voor de actieve deelnemers verhoogd met 2,20%. Hiervan wordt 2,00% gefinancierd door de werkgever op basis van de garantieregeling die voor de komende jaren is overeengekomen. De resterende 0,20% wordt gefinancierd uit de vrij beschikbare middelen van het fonds.

De pensioenrechten van niet-actieve deelnemers zijn verhoogd met 0,16%. Deze verhoging wordt gefinancierd uit de vrij beschikbare middelen van het fonds.

De actieve deelnemers blijven hiermee 0,57%-punt (2,20% t.o.v. 2,77%) achter bij de beoogde indexatiemaatstaf

(loonindex). De niet-actieve deelnemers blijven hiermee 0,47%-punt (0,16% t.o.v. 0,63%) achter bij de beoogde indexatiemaatstaf (prijsindex).

Kosten voor pensioenbeheer per deelnemer stijgen

De kosten die het fonds maakt voor het beheren van de pensioenen kunnen worden uitgedrukt in kosten per deelnemer. Hierbij wordt het aantal deelnemers bepaald door het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers worden buiten beschouwing gelaten. Het aantal deelnemers eind 2015 was 2.622 (2014: 2.647). De totale kosten per deelnemer in 2015 bedroegen € 365,26 (2014: € 326,76).

Deze stijging is voornamelijk veroorzaakt door de gemaakte kosten met betrekking tot de overgang naar het nFTK, de uitgevoerde studie en de kosten voor de evaluatie van het vermogensbeheer. Daarnaast zorgt de daling van het totale aantal deelnemers voor een stijging van de kosten per deelnemer.

Lagere kosten vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer worden uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen van het Fonds. Het gemiddeld belegd vermogen van het Fonds in 2015 bedroeg circa € 871,0 miljoen (2014: € 789,6 miljoen).

De kosten van het vermogensbeheer zijn gedaald van

0,74% van het beheerd vermogen in 2014 tot 0,52% in 2015 door de ingezette wijziging van gedeeltelijk actief naar passief beleggen voor enkele beleggingscategorieën. Met passief beleggen zijn lagere kosten gemoeid. Door de stijging van het belegd vermogen waren de kosten uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen ook lager.

Eigen website met Pensioen 1-2-3

In het kader van de Wet pensioencommunicatie die per 1 juli 2015 van kracht is geworden, heeft het fonds belangrijke stappen gezet om de communicatie naar de deelnemers te verbeteren en uit te breiden. Medio 2015 is de website www.pensioenfondscosun.nl in gebruik genomen. Daarop staat op het Pensioen 1-2-3, een door de koepelorganisaties van pensioenfondsen en verzekeraars ontwikkelde methodiek om de pensioenregeling in 3 lagen uit te leggen. In laag 1 vind je kort de hoofdzaken. Laag 2 bevat meer informatie en in laag 3 zijn fondsdocumenten zoals het reglement en de jaarverslagen te vinden. Het bestuur heeft in 2015 het Communicatiebeleidsplan geactualiseerd.

Kandidaat bestuurders krijgen tijd ervaring op te doen

Ook op het gebied van risicobeheer en governance is er veel werk verzet. In 2015 is besloten om voorgedragen kandidaat-bestuursleden ruim voor de beoogde benoemingsdatum in de gelegenheid te stellen om de vereiste deskundigheid en ervaring op peil te brengen. Dit gebeurt door studie en het bijwonen van bestuursvergaderingen. Voor de vanaf 1 juli 2014 extra beschikbaar gekomen bestuurszetel namens de pensioengerechtigden is mevrouw Van Os-Mulder voorgedragen. Zij heeft als kandidaat bestuurslid zich goed kunnen voorbereiden op haar bestuurstaak. De Nederlandsche Bank heeft in februari 2016 schriftelijk laten weten in te stemmen met de voorgenomen benoeming. Vervolgens is zij formeel door het bestuur benoemd.

Waardering voor verantwoordingsorgaan

Het bestuur is erkentelijk voor de belangrijke bijdrage die het verantwoordingsorgaan in 2015 heeft geleverd. Het bestuur heeft gedurende het jaar vier keer met het verantwoordingsorgaan vergaderd waarbij alle relevante onderwerpen aan de orde zijn gekomen en het verantwoordingsorgaan waardevolle adviezen heeft gegeven. Het verslag van het verantwoordingsorgaan staat in het jaarverslag. Dat geldt ook voor de bevindingen van de visitatiecommissie, die het intern toezicht op het bestuur uitvoert. Het volledige jaarverslag is vanaf eind juni te downloaden op onze website www.pensioenfondscosun.nl onder Publicaties.

Geen speciale maatregelen in herstelplan

Wellicht heb je het bericht al gelezen op de website: pensioenfondsen Cosun heeft een herstelplan moeten indienen bij toezichthouder De Nederlandsche Bank. Doordat de beleidsdekkingsgraad (het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden) per 31 december 2015 (112,9%) lager was dan het vereiste niveau (115,0%), hadden we een reservetekort. Dat hadden we drie maanden later nog steeds. Dit betekende dat we een herstelplan moesten maken waarin we hebben aangegeven hoe we uiterlijk binnen 11 jaar weer op het vereiste niveau zullen komen. Op basis van ons normale beleid verwachten we dat niveau al ruimschoots voor het verstrijken van die termijn te bereiken. Daarom zijn er vooralsnog geen speciale maatregelen opgenomen in dit herstelplan zoals bijvoorbeeld het korten van de pensioenen.

De graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds is de dekkingsgraad. Dit is de verhouding tussen de bezittingen en verplichtingen uitgedrukt in een percentage. Als de dekkingsgraad 100% is, heeft een fonds precies genoeg 'geld in kas' om de huidige en toekomstige pensioenen te kunnen betalen. DNB eist dat pensioenfondsen een buffer hebben om tegenvallers te kunnen opvangen. DNB hanteert twee eisen voor de beleidsdekkingsgraad. De eerste is de absolute ondergrens van circa 105% die voor alle pensioenfondsen geldt. Onder dit niveau is er sprake van een dekkingstekort. De tweede grens verschilt per pensioenfonds. Dit is de vereiste dekkingsgraad. Die is afhankelijk van het gevoerde beleggingsbeleid. Hoe meer risico een fonds daarin neemt, hoe hoger die vereiste dekkingsgraad wordt vastgesteld. Voor ons fonds is de vereiste dekkingsgraad ongeveer 115%. Onder die grens is er sprake van een reservetekort. Er is wel genoeg geld om de pensioenen te kunnen betalen, maar de reserves om beleggingsrisico's op te vangen zijn te laag.

Lage rente

Zoals jullie via de media en zeker ook via onze Pensioenbulletins hebben gelezen, is de dekkingsgraad van vrijwel alle Nederlandse pensioenfondsen de afgelopen tijd gedaald. De belangrijkste boosdoener daarbij is de lage rente. Hoe lager de rente, hoe hoger onze verplichtingen worden omdat we rekening moeten houden met minder rente-inkomsten.

Onze beleidsdekkingsgraad die eind 2014 nog iets boven de 120% lag is sindsdien geleidelijk gedaald tot 110,8% per eind april 2016.

Als we, na vaststelling van het tekort, drie maanden achtereen onder de voor ons vereiste dekkingsgraad zitten, moeten we bij DNB een herstelplan indienen. Dat moment was op 31 maart 2016 bereikt. In het plan moeten we aangeven hoe we binnen een termijn van elf jaar weer op het vereiste niveau denken te komen.

Overigens is de actuele dekkingsgraad in maart en april weer iets gestegen, maar dat effect wordt pas veel later zichtbaar in de beleidsdekkingsgraad die zoals eerder vermeld een gemiddelde van de afgelopen 12 maanden is.

Op niveau ruim binnen termijn

Zoals jullie hebben kunnen lezen in de afgelopen Pensioenbulletins hebben we net een uitvoerig traject achter de rug om ons beleid voor de toekomst te bepalen. Daarbij hebben we onder meer besloten iets meer risico te nemen in ons beleggingsbeleid om meer kans te maken op een hoger rendement. Dat helpt ons om de pensioenen zo veel mogelijk te kunnen blijven aanpassen aan de stijging van lonen en prijzen. Op basis van het uitgezette beleid en de daarbij horende prognoses denken we ruim binnen die 11 jaar weer uit te komen op het vereiste niveau van 115%. Daarom hebben we vooralsnog in het herstelplan geen speciale maatregelen opgenomen zoals bijvoorbeeld het korten van de pensioenen. We zeggen met opzet 'vooralsnog' omdat we natuurlijk altijd rekening moeten houden met onverwachte negatieve ontwikkelingen.

Wisselingen in bestuur

De samenstelling van het bestuur van het pensioenfonds is en wordt binnenkort op een aantal plaatsen gewijzigd. In februari 2016 heeft toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) schriftelijk ingestemd met de voorgenomen benoeming van Marianne van Os-Mulder. Zij was al enige tijd aspirant bestuurslid namens de pensioengerechtigden en is nu formeel benoemd. Ton Damen is na de verkiezingen van februari aspirant lid namens de pensioengerechtigden. DNB dient nog in te stemmen met zijn benoeming.

Tine van de Werken is in verband met haar vertrek bij de onderneming per 1 juni 2016 teruggetreden als bestuurslid. Zij was sinds 2008 bestuurslid namens de werkgemers en was ook plaatsvervangend voorzitter van het bestuur en voorzitter van de beleggingscommissie. In verband met het vertrek van Tine van de Werken heeft

Johan Scheper zich bereid verklaard om een jaar langer als bestuurder aan te blijven.

De bestuurstermijn van overige bestuursleden loopt op 1 juli 2016 af. Daarbij hebben twee leden zich niet herverkiesbaar gesteld. Olaf van Rheenen, die sinds 2012 bestuurslid was namens de werknemers, zal aftreden. Je vindt een interview met hem in dit bulletin waarin hij vertelt hoe hij het bestuurslidmaatschap heeft ervaren.

Ook Ad van Dienst treedt af per 1 juli 2016. Ad was bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Hij is sinds 1996 in diverse functies intensief bij het pensioenfonds betrokken geweest. In het volgende Pensioenbulletin zullen we een interview met hem publiceren waarin hij terugblik op die lange staat van dienst bij het fonds.

Het bestuur dankt Ad, Tine en Olaf voor hun belangrijke bijdrage aan het bestuur en aan de ontwikkeling van het pensioenfonds.

Olaf van Rheenen: "Bestuurswerk was een verrijking, geen verplichting"

"Ik heb het werk in het pensioenfondsbestuur nooit als een verplichting gezien, maar als een verrijking om iets te kunnen doen voor de deelnemers van het fonds. Ook is het leuk en leerzaam om met een andere groep mensen in een andere omgeving op te trekken en samen te werken binnen een fonds dat de zaken heel professioneel aanpakt."

Olaf van Rheenen kijkt met plezier terug op de vier jaar dat hij bestuurslid was van pensioenfonds Cosun. Olaf kwam in het jaar 2000 bij Cosun als concern controller. In 2008 werd hij manager financiële administratie en rapportage bij Suiker Unie. Sinds het begin van dit jaar is hij verantwoordelijk geworden voor business control.

Samenspel van factoren

Zijn vertrek per 1 juli a.s. als bestuurslid van het fonds

namens de werknemers heeft mede te maken met die nieuwe baan. "Het is een samenspel van factoren", zegt Olaf. "Het bestuur van het pensioenfonds is teruggegaan van tien naar acht leden. Vanwege de juiste getalsverhouding dienen er twee zetels voor de pensioengerechtigden gereserveerd te blijven. Iemand van ons moest zich dus niet herverkiesbaar stellen. Omdat ik net begonnen ben in mijn nieuwe baan, waarin mijn agenda meer door anderen wordt bepaald, leek het raadzaam dat ik zou stoppen als bestuurslid van het fonds." Diep in zijn hart had Olaf best door willen gaan, want hij heeft genoten van het bestuurswerk. "Het kost veel tijd en met een drukke baan moet je die tijd vooral in de avonduren vinden. Maar het is een boeiende materie en dan is het niet erg om daar 's avonds mee bezig te zijn." In 2012 trad hij toe tot het bestuur omdat hij de pensioenvraagstukken interessant vond en zijn horizon wilde verbreden. "Een bestuursfunctie is iets heel

anders dan operationeel bezig zijn. Het bestuursteam, dat breed van samenstelling is en heel professioneel is, heeft me er goed bij geholpen.”

Veel voortgang in commissies

Vanwege zijn financiële achtergrond lag het voor de hand dat Olaf lid van de beleggingscommissie zou worden. “Aan de hand van onze Investment Beliefs zijn we kritisch naar onze eigen portefeuille gaan kijken. We beleggen in beleggingsfondsen. Daarvan zijn er vele soorten. We hebben de portefeuille minder complex gemaakt en we zijn meer passief, dus in een soort index-fondsen, gaan beleggen.” Later werd Olaf ook lid van de Communicatiecommissie, die in de afgelopen tijd ook veel voortgang heeft geboekt. “Pensioen is best een complexe materie en het is mooi om te proberen die voor de deelnemers op een begrijpelijke manier uit te leggen. Ook was het goed om betrokken te zijn bij de totstandkoming van onze eigen website omdat de communicatie steeds meer via de elektronische weg gaat.”

Vertrouwen voor de toekomst

Olaf blijft als deelnemer het fonds met interesse volgen. “Het Cosun fonds staat er best goed voor. Natuurlijk, de tijden zijn moeilijk en de eisen van het toezicht steeds strenger. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat het bestuur ook op langere termijn zal zorgen voor een goede oplossing voor ons pensioen.”

Olaf van Rheenen:
“Een bestuursfunctie is iets heel anders dan operationeel bezig zijn.”

Verkiezing leden verantwoordingsorgaan namens pensioengerechtigden

Vier kandidaten hebben zich gemeld voor de drie zetels die er namens de pensioengerechtigden per 1 juli a.s. in het Verantwoordingsorgaan vrijkomen. Dit betekent dat er een verkiezing wordt gehouden.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit vertegenwoordigers namens de werkgever, de werknemers en de pensioengerechtigden. Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur over vele belangrijke aspecten van het beheer van het pensioenfonds. Het bestuur van het fonds legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.

Vier kandidaten voor drie zetels

Op 30 juni 2016 eindigt volgens het afgesproken rooster van aftreden de zittingsperiode van drie leden namens de pensioengerechtigden.

De Vereniging van gepensioneerden kon kandidaten voordragen voor de drie zetels namens de pensioengerechtigden, maar ook andere pensioengerechtigden konden zich melden als kandidaat.

Er zijn drie zetels vacant voor pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan. Hiervoor hebben zich vier kandidaten gemeld.

Door de Vereniging voor gepensioneerden zijn drie kandidaten aangemeld. Het betreft:

- De heer A.J.V. Uitdehaag. Hij is aftredend en heeft zich herkiesbaar gesteld.
- Mevrouw C.M.A. Vermeulen-Oninckx
- De heer A.C. Broere

Als onafhankelijk kandidaat heeft zich gemeld:

- De heer M.J. Vries.

Uitslag via website

Alle pensioengerechtigden van het fonds hebben een brief gekregen waarin de vier kandidaten zich kort voorstellen. Bij de brief zit een stembiljet. Daarop kunnen de pensioengerechtigden hun (maximaal drie) favoriete kandidaten aankruisen. Zij kunnen tot uiterlijk 14 juni a.s. hun stembiljet retourneren in de daartoe bijgevoegde envelop.

In de bestuursvergadering van 16 juni worden de stemmen geteld en wordt bekend wie de drie zetels gaan invullen. De uitslag wordt meteen daarna bekend gemaakt via onze website www.pensioenfondscosun.nl. Natuurlijk komen we er ook in de volgende editie van het Pensioenbulletin op terug.

